

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky



TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

**Postavení zdravotně znevýhodněných skupin
obyvatelstva na trhu práce ve Třuknovském výběžku**

Bc. Dagmar KOPEČNÁ

© 2015 ZU v Praze

Postavení zdravotně znevýhodněných skupin obyvatelstva na trhu práce ve Třuknovském výběžku

Souhrn

Diplomová práce se zabývá postavením zdravotně znevýhodněných skupin obyvatelstva na trhu práce ve Třuknovském výběžku. V teoretické části jsou z oblasti nezaměstnanosti kromě základních pojmů vysvětleny pojmy týkající se zdravotně znevýhodněných skupin obyvatelstva, péče o tyto skupiny, jejich zaměstnávání, podpory a příspěvků nejen pro zaměstnavatele. Praktická část práce je zaměřena na statistickou analýzu nezaměstnaných skupin obyvatelstva na trhu práce a na analýzu dotazníkového šetření provedeného za účelem ověření platnosti stanovených hypotéz, včetně rozboru odpovědí na jednotlivé otázky. V závěru diplomové práce jsou shrnuty a vyhodnoceny výsledky analýz a také navrženy opatření pro zlepšení postavení zdravotně znevýhodněných skupin obyvatelstva na trhu práce ve Třuknovském výběžku.

Klíčová slova: Zdravotně znevýhodněné skupiny, nezaměstnanost, trh práce, nabídka práce, politika zaměstnanosti, zaměstnávání, rekvalifikace, sociální politika, komunitní plán

1 Cíl diplomové práce

Cílem diplomové práce je statistická analýza zdravotně znevýhodněných skupin obyvatelstva na trhu práce ve Třuknovském výběžku. Nedílnou součástí je dotazníkové šetření provedené za účelem ověření stanovených hypotéz. Jedná se o dostatečnost struktury volných pracovních míst pro zdravotně znevýhodněné osoby, o vztahu rekvalifikací a uplatnění na trhu práce pro zdravotně znevýhodněné osoby, o možnostech diskriminace zdravotně znevýhodněných osob na trhu práce, o možnostech výběru z pracovních nabídek pro zdravotně znevýhodněné osoby, o vztahu nedostatku vzdělání, odborných dovedností i zdravotního omezení a nalezení zaměstnání. Výsledky analýz budou sloužit jako podklad pro vytvoření aktuálního komunitního plánu Třuknovského výběžku, který by měl zmírnit situaci zdravotně znevýhodněných skupin obyvatelstva v regionu při hledání vhodného zaměstnání. Podkladové údaje budou erpány převážně z databáze českého statistického úřadu, z krajského a okresních úřadů práce, z MPSV a z provedeného dotazníkového šetření.

2. Metodika diplomové práce

Diplomová práce je tvořena dvěma částmi - teoretickými východisky a vlastní prací. Teoretická východiska byla zpracována na základě samostatného studia odborné literatury. Ve vlastní části byla provedena statistická analýza nezaměstnaných skupin obyvatelstva na trhu práce a analýza dotazníkového šetření, která ověřila platnost stanovených hypotéz. Bylo provedeno zhodnocení získaných poznatků z kvalitativního a kvantitativního výzkumu. V první části výzkumu byla použita analýza závislosti kvalitativních znaků a analýza asociálních dat. Při sledování kvalitativních statistických znaků a následné analýze kategoriálních dat vycházíme z pravděpodobnosti výskytu daného znaku v populaci a z četností jedinců odpovídajících jednotlivým kategoriím (kvalitativním třídám) sledovaného nominálního znaku ve výběrových souborech. Při použití analýzy asociálních dat sledujeme posloupnost hodnot sledovaného ekonomického ukazatele, který je uspořádán v řadě. V druhé části výzkumu byla použita metoda kvantitativního výzkumu, konkrétně za pomoci dotazníkového šetření. V závěru diplomové práce jsou shrnuty a vyhodnoceny výsledky analýz a také navrženy opatření pro zlepšení postavení zdravotně znevýhodněných skupin obyvatelstva na trhu práce ve Třuknovském výběru.

3 Výsledky výzkumu

Výsledky výzkumu potvrzují, že struktura volných pracovních míst pro zdravotně znevýhodněné skupiny obyvatel na trhu práce není dostatečná. Zdravotně znevýhodnění občané si pomocí rekvalifikací nezvyšují své uplatnění na trhu práce a většinou nemají zájem o rekvalifikace, ani se jim z větší části nezúastují. Zdravotně znevýhodnění občané mají pocit diskriminace od zaměstnavatelů i jejich postavení a nemají možnost výběru z pracovních příležitostí na trhu práce ve Třuknovském výběru. I když mají různé možnosti hledání zaměstnání a nejvíce využívají nabídky podniků. Úděl práce, stále není dostatek příležitostí si z těchto pracovních nabídek vybrat. Zdravotně znevýhodnění občané mají pocit nemožnosti nalézt si zaměstnání z důvodu jejich nedostatečného vzdělání, odborných dovedností i zdravotního omezení.

Ze souhrnu analyzovaných dat, které poslouží jako podklad pro šKomitní plán Třuknovského výběru, bylo zjištěno, že občané necítí ze strany veřejných institucí dostatečnou podporu. Mají za to, že pracovní nabídky chybí, nemají možnost výběru a stále jsou vyřezováni z trhu práce díky jejich zdravotnímu znevýhodnění. Z toho vyplývá, že stanovený cíl šKomitního plánu Třuknovského výběru, který se právě na tyto problémy zaměřuje, není dostatečně naplněn a má jisté rezervy. V diplomové práci bylo navrženo několik variant opatření, která by v následujících letech mohla vést ke snížení nezaměstnanosti zdravotně znevýhodněných osob ve Třuknovském výběru, a zároveň tak došlo k naplnění cíle komunitního plánu. Realizace těchto opatření bude především záviset na finančních prostředcích, kterými bude disponovat Úděl práce Dřín a poskytnutými dotacemi státem a Evropskou unií.

4 Návrhy řešení a doporučení

Z analýzy statistických řešení na trhu práce ve Třuknovském výběru vyplývá, že zdravotně znevýhodněné skupiny obyvatelstva mají problém uplatnit se na trhu práce a nalézt si tak adekvátní zaměstnání s ohledem na jejich zdravotní znevýhodnění, jejich postavení tedy není dobré. Proto v této souvislosti je nutné učinit několik kroků, které by vedly v příštích letech k tvorbě nových pracovních příležitostí. K tomu by mohl pomoci následující návrhy a doporučení.

K uplatnění zdravotně znevýhodněných skupin obyvatelstva na trhu práce, kteří si chtějí zajistit dobré pracovní postavení, mít možnost výběru z pracovních nabídek a mít podporu při hledání zaměstnání, je potřeba rozvíjet souhrnná opatření směřující k zajištění rovnováhy těchto skupin na trhu práce, tzn. poradenstvím, rekvalifikacemi, společenskými pracovními místy, zvyklostmi a další odbornou praxí, chráněnými dílnami, veřejnými pracovními místy apod.

Mezi zdravotně znevýhodněnou osobou a zprostředkovatelem zaměstnání by měla fungovat určitá spolupráce, při které je potřeba využívat všechny dostupné zdroje, a jsou to například zprostředkované dohody s poskytovateli zaměstnání, výpůjční výbory a jiné formy. K tomu by mohli pomoci například asistenti, a jindy z pracovních agentur, zejména pracujících zaměstnanců na úřadech práce. Tito asistenti jindy existují, využívají je různé agentury, které mají své úkoly do opatrování osoby se zdravotním znevýhodněním. Bohužel tyto asistenti jsou určeny jenom osobám v dané agentuře, na trhu práce je však mnoho zdravotně znevýhodněných osob, které pod žádnou agenturu nespádají a jsou odkázáni pouze na vlastní úsilí.

Ve Třuknovském výběru je zatím aplikováno velmi malé množství projektů a dotací, což nepřispívá k zlepšení situace na trhu práce pro zdravotně znevýhodněné osoby. Proto by bylo vhodné více využívat veřejných finančních zdrojů nejen z prostředků Evropské unie.

Je potřeba, aby došlo k propojování náborových, poradenských, diagnostických, motivačních, vzdělávacích a zaměstnaneckých aktivit, které přispívají k sobě na pocit integrace na trhu práce pro nezaměstnané, jako i znovuzapojení do společnosti. Jde zejména o zprostředkování zaměstnání, poradenské činnosti a programy, bilanční a pracovní diagnostiky, rekvalifikace a také o podporu uplatnění na trhu práce a průfňých forem zaměstnání, zajištění odborné praxe, motivačních aktivit, programů prevence dlouhodobé nezaměstnanosti, pracovní rehabilitace a doprovodných aktivit.

Pro statistickou analýzu bylo velice těžké získat konkrétní a přesná data zaměstnanosti na postavení zdravotně znevýhodněných skupin na trhu práce v příštích letech obcích Třuknovského výběru. Je třeba vytvořit kvalitní informační systém s databází statistických informací o populaci s jistým druhem zdravotního postižení a s jasnou strukturou. Tuto databázi by měla spravovat určitá státní instituce, která zajistí správu získaných dat v souladu s příslušnými zákony. Bylo by vhodné zároveň zajistit v souladu s zákonnými opatřeními spolupráci mezi orgány státní správy a institucemi, které pomáhají a podporují zdravotně znevýhodněné osoby.

5 Seznam použitých zdrojů

BUCHTOVÁ, D.: *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-9006-8

ČOLCOVÁ, I., & KEBZA V. (2001). *Nezaměstnanost a zdraví. československá psychologie*

KAHOUN, V. a kolektiv: *Sociální zabezpečení*. Praha, 2013. ISBN 978-80-7387-733-0

MAREŠ P.: *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. ISBN 80-901424-9-4

Vypracováno podle KOTÍKOVÁ, J.: Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání z pohledu úřadu práce, in SIROVÁTKA, T., MAREŠ P.: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*, 1. vydání, Brno: Vydavatelství MU Brno, 2003, str. 128, ISBN 80-210-3048-8

KODYMOVÁ, P., KOLÁŘKOVÁ, J.: *Sociální práce s nezaměstnanými*. In MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, s. 299-314. ISBN 80-7367-002-X

BROŤOVÁ, D.: *Společenské souvislosti trhu práce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 140 s. ISBN 80-86429-16-4

KREBS, V.: *Sociální politika*. 3. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2005, 504 s. ISBN 80-7357-050-5